

Чепурной Я.В., магістрант гр. ЕК-15-1м,
Мержинський Є.К., к.е.н., доц. каф. ІТЕББ

ЗАГАЛЬНО-ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО СИСТЕМНОГО УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ ПІДПРИЄМСТВ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ІТЕББ

Ефективність діяльності підприємства значною мірою залежить від рівня розвитку системи управління капіталом, який є необхідним атрибутом бізнес-діяльності – від моменту створення до ліквідації або реорганізації суб'єкта господарювання. Протягом століть багато науковців присвятили свою увагу дослідженню сутності категорії «капітал» та особливостей системи управління ним. Ці питання залишаються актуальними і за сучасних умов.

Подальший розвиток і уточнення цієї категорії відбувалося в роботах класиків політичної економії А. Сміта, Д. Рікардо, Дж. С. Мілля. Так, А. Сміт під капіталом розумів частину запасів продуктів, матеріалів і знарядь, від яких очікується отримання доходів.

Грунтовно розглядав питання капіталу та проблеми управління ним К. Маркс. Не дивлячись на усю довгу історію становлення цього терміну, що був застосовуваним ще за часів древньої Греції, саме Маркс надав йому більш сучасного значення та чітко визначив. Капітал для Маркса був окремим випадком багатства і, на його думку, складався з носіїв вартості – товарів і грошей, включаючи зобов'язання до отримання і сплати та виступав атрибутом людини, а саме, підприємця. Точніше, відношенням між підприємцями, що дозволяє зіставити їх фінансові можливості, а також відношенням між підприємцями (капіталістами) і пролетаріатом. У «Капіталі» приводиться декілька різних визначень капіталу, але всі вони по суті зводяться до багатства, що використовується в підприємницькій діяльності, а тому здатному до самозростання.

Одночасно зі змінами вищезазначених форм, рух капіталу характеризується постійною зміною його сумарної вартості, яка носить назву «вартісний цикл». У процесі руху капітал підприємства може за рахунок рентабельного його використання в окремі періоди нарощувати свою сумарну вартість або за рахунок збиткової господарської діяльності частково втрачати її. Управління капіталом має базуватися на ідеї інтегрованого підходу, якому властива системна цілісність, що поєднує різноманітні складники процесу формування капіталу. Основні напрями управління капіталом підприємства за сучасних умов, на нашу думку, може відображати концепція, яка є системою науково-обґрунтованих принципів. Основними структурними блоками концепції є: механізми, принципи, основні функції, методи і завдання.

Управління капіталом має передбачати вплив на його обсяг і структуру, а також джерела формування з метою підвищення ефективності його використання. Налагоджений механізм управління капіталом передбачає: чітку постановку цілей і завдань управління капіталом, а також контроль за їх дотриманням у плановому періоді; удосконалення методики визначення й аналізу ефективності використання усіх видів капіталу; розроблення напрямків оптимізації процесу управління капіталом, а також їх аналізу і впровадження; розроблення методики оперативного управління високоліквідними обіговими активами; розроблення загальної стратегії управління капіталом; використання у процесі управління економічних методів і моделей, зокрема під час аналізу і планування; орієнтацію на використання внутрішніх важелів впливу на процес управління капіталом. Використання зазначених підходів до системи управління капіталом дозволить максимізувати ефективність господарської діяльності та забезпечити стабільне економічне зростання.